

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

© 2018 ІЛЬЧУК В. П., ШПОМЕР Т. О.

УДК 336:338.4
JEL Classification: G00

Ільчук В. П., Шпомер Т. О.

Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектора економіки

Розкрито роль і значення фінансового забезпечення у розвитку суспільного виробництва. Наведено ретроспективний огляд визначень поняття «фінансове забезпечення». Виходячи з системного аналізу розглянутих понять запропоновано авторське тлумачення зазначеного терміна на основі формалізації етапів процесу фінансового забезпечення. Розглянуто складові потенціалу фінансового забезпечення, що сприяють задоволенню потреб у фінансуванні інвестиційних та інноваційних проектів. Запропоновано схему загального підходу до процесу фінансового забезпечення на різних соціально-економічних рівнях господарювання, що охоплює визначення політики фінансового забезпечення галузі, регіону, країни, розробку стратегії як системи заходів для реалізації загального напрямку інвестиційного забезпечення в рамках інвестиційної політики та безпосередню розробку механізму фінансового забезпечення, який включає послідовні практичні дії щодо пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів. Визначено критерії оцінки фінансового забезпечення відтворення основних засобів виробничих підприємств.

Ключові слова: фінансове забезпечення, сталий розвиток, системний аналіз, інвестиційна політика, фінансові ресурси, відтворення основних засобів.

Рис.: 4. Табл.: 2. Бібл.: 14.

Ільчук Валерій Петрович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)

E-mail: ivp5@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4844-1326

Researcher ID: F-4864-2016

Шпомер Тетяна Олександрівна – аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)

E-mail: tanya_shpomer@ukr.net

ORCID: 0000-0002-1222-7099

Researcher ID: L-9323-2015

УДК 336:338.4
JEL Classification: G00UDC 336:338.4
JEL Classification: G00

Ільчук В. П., Шпомер Т. А. Финансовое обеспечение устойчивого развития предприятий реального сектора экономики

Раскрыты роль и значение финансового обеспечения в развитии общественного производства. Приведен ретроспективный обзор определенных понятий «финансовое обеспечение». Исходя из системного анализа рассмотренных понятий предложено авторское толкование указанного понятия на основе формализации этапов процесса финансового обеспечения. Рассмотрены составляющие потенциала финансового обеспечения, способствующие удовлетворению потребностей в финансировании инвестиционных и инновационных проектов. Предложена схема общего подхода к процессу финансового обеспечения на различных социально-экономических уровнях хозяйствования, включая определение политики финансового обеспечения отрасли, региона, страны, разработку стратегии как системы мер по реализации общего направления инвестиционного обеспечения в рамках инвестиционной политики и непосредственную разработку механизма финансового обеспечения, который включает последовательные практические действия по поиску, привлечению и использованию финансовых ресурсов. Определены критерии оценки финансового обеспечения воспроизводства основных средств производственных предприятий.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, устойчивое развитие, системный анализ, инвестиционная политика, финансовые ресурсы, воспроизводство основных средств.

Рис.: 4. Табл.: 2. Библ.: 14.

Ilchuk V. P., Shpomer T. O. Financial Support for Sustainable Development of Enterprises in the Real Sector of the Economy

The role and importance of financial support in the development of public production are revealed. A retrospective review of definitions of the concept "financial support" is given. Proceeding from the systems analysis of the concepts considered, the authors' interpretation of this concept, based on formalization of the stages of the financial security process, is proposed. There considered components of the potential of financial support, which contribute to meeting the needs to finance investment and innovation projects. A scheme of the general approach to the process of financial support at various socio-economic levels of the economy is proposed, including the definition of policy of financial support for the industry, region, country; the development of a strategy as a system of measures to realize the general direction of investment support within the framework of the investment policy; the development of a financial support mechanism that includes consistent practical actions to find, attract and use financial resources. The criteria for assessing financial support for the reproduction of fixed assets of manufacturing enterprises are determined.

Keywords: financial support, sustainable development, systems analysis, investment policy, financial resources, fixed assets reproduction.

Fig.: 4. Tbl.: 2. Bibl.: 14.

Ilchuk Valerii P. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv National Technological University (95 Shevchenka Str., Chernihiv, 14027, Ukraine)

Ильчук Валерий Петрович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківського дела і страхування, Чернігівський національний технологічний університет (ул. Шевченко, 95, Чернігов, 14027, Україна)

E-mail: ivp5@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4844-1326

Researcher ID: F-4864-2016

Шпומר Татьяна Александровна – аспірант кафедри фінансів, банківського дела і страхування, Чернігівський національний технологічний університет (ул. Шевченко, 95, Чернігов, 14027, Україна)

E-mail: tanya_shpomer@ukr.net

ORCID: 0000-0002-1222-7099

Researcher ID: L-9323-2015

E-mail: ivp5@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4844-1326

Researcher ID: F-4864-2016

Shpomer Tetiana O. – Postgraduate Student, Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv National Technological University (95 Shevchenka Str., Chernihiv, 14027, Ukraine)

E-mail: tanya_shpomer@ukr.net

ORCID: 0000-0002-1222-7099

Researcher ID: L-9323-2015

Вступ. Нарощування економічного потенціалу України, спрямованість на реалізацію моделі сталого розвитку національної економіки пов'язана з розв'язанням проблем фінансового забезпечення всіх сфер суспільного виробництва. Протиріччя трансформаційних процесів, складність ринкових перетворень обумовлюють необхідність проведення глибоких досліджень у сфері фінансового забезпечення як рушійної сили розвитку суб'єктів господарювання на всіх соціально-економічних рівнях їх функціонування. Ринкові умови господарювання вимагають нових підходів щодо організації фінансового забезпечення розвитку реального сектора економіки і надають одночасно нові можливості щодо пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів для інвестиційних цілей. Фінансове забезпечення є відправною точкою прогресивних зрушень в усіх сферах матеріального виробництва, створює необхідні умови економічного зростання. Для розкриття ролі і значення фінансового забезпечення у розвитку суспільного виробництва необхідним слід

вважати проведення подальших досліджень понятійного апарату у сфері фінансового забезпечення, удосконалення понять і категорій в зазначеній сфері наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенню ролі та значення фінансового забезпечення інноваційного розвитку, удосконаленню понятійного апарату приділено велику увагу з боку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема, О. Д. Василика, В. В. Венгера, Г. В. Возняка, Ю. М. Жукової, М. М. Забаштанського, Г. В. Кищенко, О. М. Колодізева, О. І. Москаль, Д. В. Нехайчука, І. В. Осьмірко, Ю. О. Федосова та ін.

Мета статті – дослідити роль і значення фінансового забезпечення у розвитку суспільного виробництва та провести системний аналіз визначення поняття «фінансове забезпечення», розкрити його потенціал.

Виклад основного матеріалу. Ретроспективний огляд визначень поняття «фінансове забезпечення» наведений в табл. 1.

Таблиця 1

Сутність поняття «фінансове забезпечення»

Автор	Визначення
1	2
Василик О. [2]	Фінансове забезпечення – визначена законодавством сукупність заходів, спрямованих на створення фінансової бази для досягнення певних цілей
Венгер В. [3]	Фінансове забезпечення регулюється на основі відповідної системи функціонування, яке може здійснюватись у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування
Жукова Ю. [6]	Фінансове забезпечення – як один з двох методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток, який реалізується на основі відповідної системи фінансування та може здійснюватися у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування
Васечко Л. [1]	Фінансове забезпечення – це система джерел та форм фінансування розвитку економічної і соціальної сфер суспільства
Москаль О. [11]	Механізм фінансового забезпечення можна визначити як сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність територіальних одиниць та господарюючих суб'єктів у процесі розподільних і перерозподільних відносин
Колодізев О. [9]	Під фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку пропонується вважати сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток національної економіки

1	2
Голуб Ю. [5]	Фінансове забезпечення слід розуміти як сукупність заходів та умов, що сприяють сталому функціонуванню і розвитку суб'єкта господарювання шляхом покриття його витрат фінансовими ресурсами (з внутрішніх і зовнішніх джерел внаслідок здійснення руху таких ресурсів) залежно від обсягу виробництва та його фінансового становища. Автором обґрунтовується, що фінансове забезпечення відображає сутність економічних відносин, які виникають з приводу забезпечення суб'єкта господарювання достатньою кількістю необхідних фінансових ресурсів задля досягнення цілей його функціонування в конкретному інтервалі часу
Возняк Г. [4]	Фінансове забезпечення інноваційної діяльності – це комплекс методів і важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується у різних формах через відповідну систему фінансування
Нехайчук Д. [12]	Фінансове забезпечення — це система заходів, що забезпечує формування відповідних обсягів фінансових ресурсів та їх ефективного використання на певній території суб'єктами господарювання та державою за допомогою вдосконаленого фінансового механізму
Кіщенко Г. [8]	Фінансове забезпечення визначено як ціленаправлене використання грошових коштів для покриття витрат суб'єктів господарювання, створення передумов для одержання прибутку, основу якого закладено в двох напрямках: фінансуванні та інвестуванні
Федосов Ю. [14]	Фінансове забезпечення розвитку інноваційної системи – сукупність взаємообумовлених джерел, методів, форм і механізмів фінансування інноваційної діяльності, взаємопов'язаних через фінансові відносини і орієнтованих на формування умов для розвитку інноваційної системи національної економіки
Забаштанський М. [7]	Фінансове забезпечення – відносини з приводу формування та розподілу обсягу фінансових ресурсів, достатніх для виконання виробничих завдань, інвестиційно-інноваційного розвитку та підтримки фінансової стійкості суб'єктів господарювання

Аналізуючи змістовну сутність поняття «фінансове забезпечення» можна простежити його багатоаспектність і багатогранність, що охоплює потенційну можливість і здатність здійснити безпосередньо фінансування інвестицій і передбачає пошук, залучення та акумуляцію коштів і формування фінансових ресурсів, оптимізацію їх структури, реалізацію процесу капіталовкладень, контроль фінансових потоків, їх раціональне використання з метою інноваційного оновлення підприємств, галузей та національної економіки в цілому.

Системний аналіз ряду інших визначень цього поняття, які пропонують відомі вчені, а саме – Гладій С. П., Ковальова А. М., Москаль О. І., Олійник Д. С., Опарін В. М., Оспіщев В. І., Юрій С. І., Родіонова В. М., Сокирська І. Г. та інші, показав, що прослідковуються ключові ознаки тлумачення сутності поняття «фінансове забезпечення інноваційного розвитку» [13]:

- узагальнюючий метод, функція інвестування через фінансові форми;
- сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів;
- процес організації фінансування на основі відповідної системи фінансування;
- покриття витрат на інноваційну діяльність за рахунок фінансових ресурсів;
- процес реалізації безперервного характеру відтворювальних процесів за рахунок власних і залучених фінансових ресурсів.

Виходячи з аналізу розглянутих визначень поняття «фінансове забезпечення» пропонується авторське тлумачення зазначеного терміна: фінансове забезпечення – це взаємопов'язана сукупність джерел, форм і методів, що реалізують певну технологію фінансування розвитку об'єктів виробничої, соціальної чи будь-якої іншої сфери діяльності суб'єктів соціально-економічних відносин.

Системний підхід до авторського визначення сутності поняття «фінансове забезпечення» базується на табл. 2, де формалізовані окремі етапи процесу фінансового забезпечення, який розглядається як система взаємопов'язаних складових. Сполучення в певній послідовності зазначених етапів можна розглядати як базу визначення ряду інших економічних понять. Формалізація етапів процесу фінансового забезпечення дозволяє реалізувати системний підхід до аналізу поняття «фінансове забезпечення» (рис. 1).

При цьому можна навести стисле (звужене) і розширене (більш повне) формулювання поняття «фінансове забезпечення», останнє з яких доцільно застосовувати при розгляді конкретних умов чи сфер фінансового забезпечення.

Системний підхід до визначення поняття «фінансове забезпечення» в стислому визначенні формулюється як система поетапних процесів пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин з метою отримання фінансового або будь-якого іншого ефекту.

Більш повне, розширене тлумачення зазначеного поняття з позиції системного підходу формулюється так: фінансове забезпечення – це система цілеспрямованих і взаємопов'язаних процесів на етапах пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин відповідно до визначених потреб у обсягах фінансування певного рівня відтворення матеріально-технічної бази виробництва з метою отримання фінансового чи будь-якого іншого ефекту.

Для визначення поняття «потенціал фінансового забезпечення» необхідно проаналізувати його складові за формалізованою схемою (рис. 2).

Виходячи зі змістовної сутності складових потенціалу фінансового забезпечення, а саме ресурсів і можливостей, авторське визначення цього поняття надається в такій редакції: потенціал фінансового забезпечення – це

Основні етапи процесу фінансового забезпечення як база визначення окремих економічних понять

№ з / п	Найменування етапів	Сутність та спрямованість етапів		База визначення понять			
				фінансове забезпечення		потенціал фінансового забезпечення	Ефективність фінансового забезпечення
				стисле	розширене		
1	Визначення необхідних обсягів фінансових ресурсів для певної форми відтворення основних засобів	Потреба у ресурсах	Визначення загальної потреби у фінансових ресурсах				
2	Пошук фінансових джерел та аналіз їх прийнятності для залучення	Накопичення ресурсів	Формування потенціалу фінансового забезпечення				
3	Залучення фінансових джерел та формування необхідного обсягу фінансових ресурсів						
4	Визначення форм та методів фінансування	Можливості використання ресурсів					
5	Використання фінансових ресурсів в процесі фінансування певних проектів	Фінансування (розподіл) фінансових ресурсів	Реалізація потенціалу фінансового забезпечення				
6	Забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів	Досягнення бажаного фінансового результату					

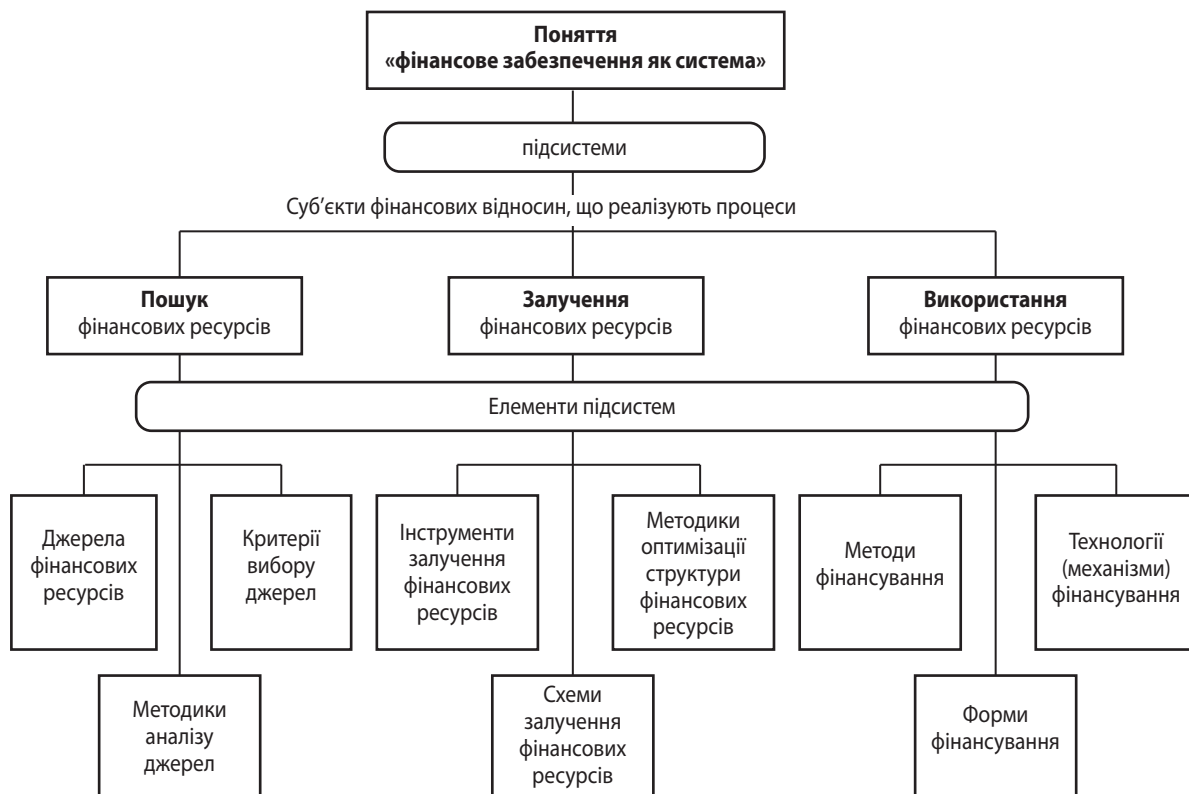

Рис. 1. Схема системного підходу до аналізу поняття «фінансове забезпечення»

наявність доступних фінансових ресурсів з відпрацьованими схемами залучення і можливостями їх ефективного використання для реалізації інвестиційних цілей. Потенціал фінансового забезпечення виявляється у спроможності задовольнити потреби у фінансуванні певних інвестиційних чи інноваційних проектів.

Ефективність фінансового забезпечення, що входить в розширене тлумачення самого поняття «фінансове забезпечення», в авторській редакції має такий зміст: ефективність фінансового забезпечення – це співвідношення вартісного виміру одержаного результату до обсягу використаних фінансових ресурсів.

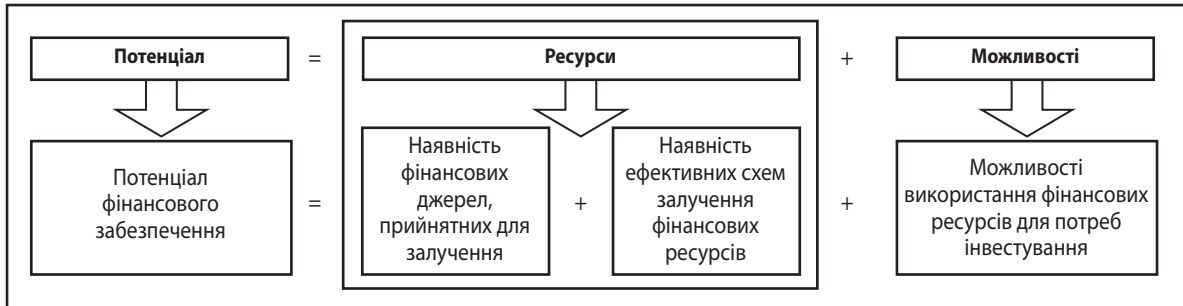

Рис. 2. Складові потенціалу фінансового забезпечення

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку, яке базується на залученні ряду визначених з точки зору прийнятності інвестиційних джерел як складових фінансового забезпечення з метою формування достатнього обсягу фінансових ресурсів, має бути доступним та раціонально структурованим.

Загальні теоретичні положення формування системи фінансового забезпечення функціонування і розвитку суб'єктів підприємництва інтегрованих за будь-яким рівнем (галузь, регіон, країна) охоплюють визначені процедури в такій послідовності (рис. 3).

Залежно від економічного стану суб'єктів підприємництва та запланованих перспектив розвитку галузі, регіону, країни визначається політика формування їх фінансового забезпечення. Розробляється стратегія фінансового забезпечення як система заходів для реалізації загального напрямку інвестиційного забезпечення в рамках інвестиційної політики.

Метою стратегії формування фінансового забезпечення функціонування і розвитку суб'єктів підприємництва є досягнення фінансової достатності, цінової прийнятності, гнучкості формування раціональної структури

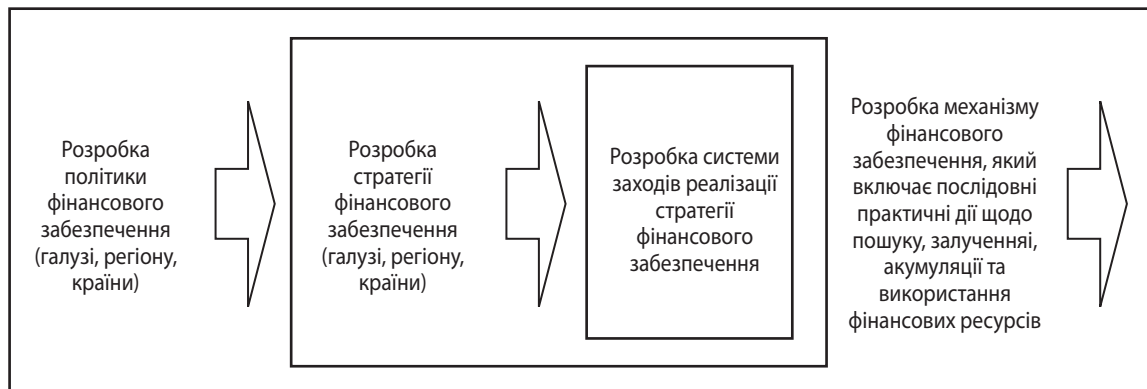

Рис. 3. Схема загального підходу до процесу фінансового забезпечення на різних соціально-економічних рівнях господарювання

фінансових ресурсів в умовах динамічних змін на ринку капіталів.

Вагомою ланкою у ланцюгу заходів формування системи фінансового забезпечення є пошук джерел інвестиційних ресурсів і їх аналіз на предмет прийнятності до процесу залучення. Ринкова економіка надає великі можливості вибору і залучення інвестиційних джерел, в тому числі і нетрадиційних, що дозволяє сформувати будь-які варіанти їх сполучень та оптимізувати структуру фінансових ресурсів за відповідними критеріями.

Залучення фінансових джерел до процесу інвестування тісно пов'язано з формами інвестування. На базі ана-

лізу фінансових джерел і форм інвестування здійснюється практична реалізація відповідної інвестиційної стратегії, в рамках якої розробляються схеми та механізми залучення фінансових ресурсів для використання їх як інвестицій. Використання фінансових ресурсів як інвестицій, тобто здійснення процесу інвестування пов'язано зі спрямуванням грошових потоків безпосередньо на реалізацію інноваційних проектів і програм.

Реалізація цього процесу пов'язана з формуванням грошових потоків і їх гармонізацією в просторово-часовому форматі для фінансування інноваційного розвитку певних об'єктів за визначеними інноваційними галузевими або ре-

гіональними пріоритетами розвитку певних суб'єктів підприємства.

За рахунок можливості комбінаторного залучення інвестиційних джерел, згрупованих за певними формами інвестування та інструментами їх постачання, є можливість акумуляції фінансових ресурсів і вирішення проблеми їх дефіциту.

Формування раціональної структури капіталу дозволяє ефективно здійснити процес інвестування, контролювати грошові потоки й отримувати комплексну оцінку стану фінансового забезпечення у динаміці.

Раціонально сформована структура капіталу за умов ефективності управління грошовими потоками дозволяє реалізувати будь-яку стратегію фінансового забезпечення функціонування і розвитку суб'єктів підприємства.

Виходячи з того, що етапи фінансового забезпечення чутливі до впливу факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, а саме:

- етап «пошуку інвестиційних джерел» визначається станом ринку капіталів, інвестиційним капіталом галузі чи регіону, інтересами інвесторів щодо інших суб'єктів ринку;
- етап «розробка механізмів інвестування» залежить від досконалості механізмів інвестування та ефективного використання його складових: методів, важелів, принципів, інструментів і т. ін., загалом від ефективності управління грошовими потоками, що спрямовуються на реалізацію інноваційних проектів;
- етап «інвестування» залежить від форми відтворення основних засобів підприємств (поточний ремонт, капітальний ремонт, реконструкція, модернізація, технічне переоснащення, розширення діючих підприємств, створення інноваційних виробництв), що визначає як обсяг необхідних

інвестицій, так і ризикованість процесу інвестування, яка посилюється зі зростанням рівня інноваційності відтворювального процесу. Звідси розробка механізму фінансового забезпечення має здійснюватись з урахуванням факторів впливу внутрішнього і зовнішнього середовища з метою забезпечення стабільності процесу інвестування за будь-яких умов на ринку капіталів і форми відтворення основних засобів виробничих підприємств.

Якість фінансового забезпечення відтворення основних засобів виробничих підприємств визначається такими критеріями, як доступність, достатність і вартість залучених грошових коштів (рис. 4).

Фінансове забезпечення в частині його повноти і достатності за обсягами постачання фінансових ресурсів у визначений термін часу залежить також і від ефективності управління грошовими потоками, їх цільової спрямованості та раціонального використання.

Висновки. В умовах фінансово-економічної кризи у реальному секторі економіки відбулося різке скорочення обсягів і джерел фінансування інвестицій, що різко загострило проблеми повноцінного фінансового забезпечення відтворення основних засобів виробничих підприємств. Технологічне переоснащення виробничих підприємств здійснюється за умов наявності власних ресурсів і можливості їх залучення з інших інвестиційних джерел.

Зважаючи на брак власних коштів для інноваційного оновлення основних засобів виробничих підприємств, актуальним стає пошук нових методів залучення інвестиційних ресурсів, а саме: лізинг, кредитування відтворення основних засобів на основі емісії корпоративних облігацій, акціонування шляхом випуску і продажу акцій, залучення прямих іноземних інвестицій тощо.

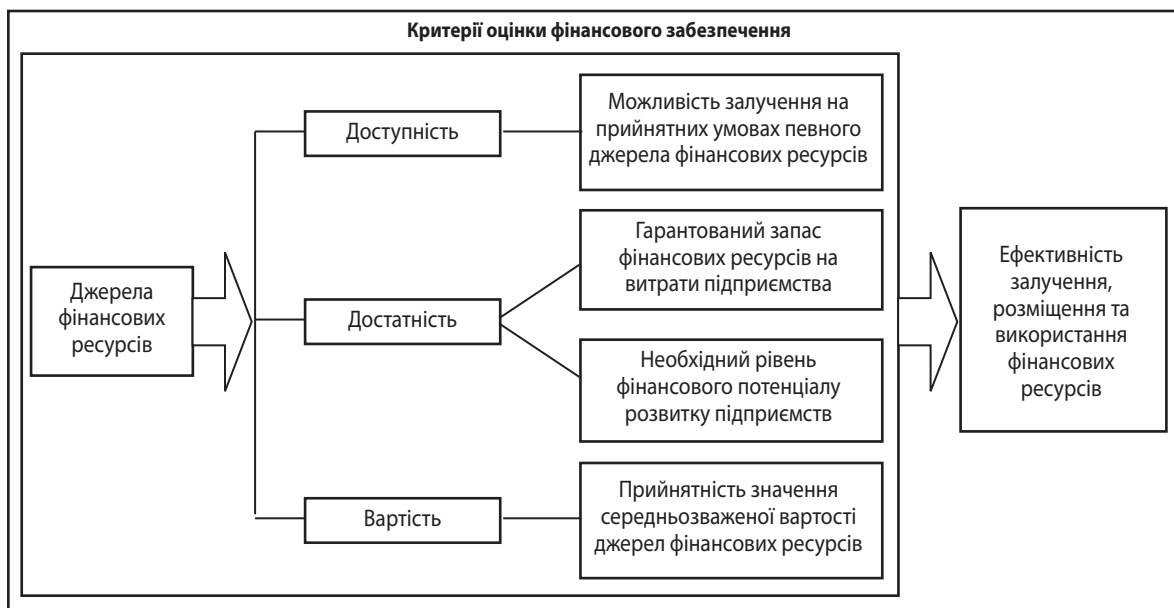

Рис. 4. Критерії оцінки фінансового забезпечення відтворення основних засобів виробничих підприємств

ЛІТЕРАТУРА

1. Васечко Л. Співвідношення понять «фінансовий механізм», «механізм фінансування», «фінансове забезпечення», «фінансове регулювання». *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2009. Вип. 41. С. 118–122.
  2. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІОС, 2000. 416 с.
  3. Венгер В. В. Фінанси : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 432 с.
  4. Возняк Г. В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01. Львів, 2006. 20 с.
  5. Голуб Ю. О. Кредитна складова фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Харків, 2011. 20 с.
  6. Жукова Ю. М. Макроекономічний механізм фінансування науки в Україні : автореф. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ, 2000. 15 с.
  7. Забаштанський М. М. Фінансове забезпечення комунальної сфери : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Ірпінь, 2009. 21 с.
  8. Кіщенко Г. В. Фінансове забезпечення розвитку суб'єктів нафтового бізнесу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2011. 20 с.
  9. Колодізев О. М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Харків, 2010. 556 с.
  10. Кривоног О. Л. Фінансове забезпечення господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2007. 24 с.
  11. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01. Київ, 2001. 16 с.
  12. Нехаичук Д. В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств водогосподарського комплексу регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Одеса, 2008. 23 с.
  13. Осьмірко І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. *Бізнес Інформ*. 2012. № 7. С. 47–49.
  14. Федосов Ю. О. Фінансове забезпечення розвитку інноваційної системи України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Чернігів, 2016. 20 с.
- Holub, Yu. O. "Kredytна skladova finansovoho zabezpechennia diialnosti subiektiv hospodariuvannia" [Credit component of financial provision of business entities]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2011.
- Kishchenko, H. V. "Finansove zabezpechennia rozvytku subiektiv naftovoho biznesu" [Financial support for the development of oil business entities]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2011.
- Kolodiziev, O. M. "Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky" [Financial support of innovative development of the national economy]: *dys. ... d-ra ekon. nauk* : 08.00.08, 2010.
- Kryvonoh, O. L. "Finansove zabezpechennia hospodarskoi diialnosti subiektiv maloho pidpriemnytstva" [Financial support of economic activity of small business entities]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2007.
- Moskal, O. I. "Finansove zabezpechennia rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva rehionu (na materialakh Chernivetskoi oblasti)" [Financial support for the development of agro-industrial production in the region (on materials of the Chernivtsi region)]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.04.01, 2001.
- Nekhaichuk, D. V. "Finansove zabezpechennia rozvytku pidpriemstv vodohospodarskoho kompleksu rehionu" [Financial support for the development of enterprises of the water management complex of the region]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2008.
- Osmirko, I. V. "Systema finansovoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku: poniattia, struktura ta pryntsyipy funktsionuvannia" [System of financial support of innovative development: concept, structure and principles of functioning]. *Biznes Inform*, no. 7 (2012): 47-49.
- Vaschko, L. "Spivvidnoshennia poniat «finansovyi mekhanizm», «mekhanizm finansuvannia», «finansove zabezpechennia», «finansove rehuliuвання»" [Correlations of the concepts of «financial mechanism», «financing mechanism», «financial security», «financial regulation»]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*, no. 41 (2009): 118-122.
- Vasylyk, O. D. *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv: NIOS, 2000.
- Venher, V. V. *Finansy* [Finances]. Kyiv: TsUL, 2009.
- Vozniak, H. V. "Finansove zabezpechennia innovatsiinnoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy" [Financial support of innovative activity of industrial enterprises of Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.04.01, 2006.
- Zabashkanskyi, M. M. "Finansove zabezpechennia komunalnoi sfery" [Financial support of the communal sphere]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2009.
- Zhukova, Yu. M. "Makroekonomichniy mekhanizm finansuvannia nauky v Ukraini" [Macroeconomic Mechanism for Science Financing in Ukraine]: *avtoref. ... kand. ekon. nauk* : 08.01.01, 2000.

REFERENCES

Fedosov, Yu. O. "Finansove zabezpechennia rozvytku innovatsiinnoi systemy Ukrainy" [Financial support for the development of the Ukrainian innovation system]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.08, 2016.